

MUIDERSLOT

COLLECTIEBELEIDSPLAN
MUIDERSLOT

2025-2028

INLEIDING

1. ALGEMEEN

2. COLLECTIE

3. FOCUS 2025-2028

4. DUURZAAMHEID

Tropische planten in de kas van het Muiderslot, Melanie Lemahieu 2022.

INLEIDING

Een kasteel van bijna 750 jaar oud, middenin het groen en omringd door water. Het Muiderslot is een plek met karakter. Sinds 1878 is het een rijksmuseum. Onze opdracht is het beheren, behouden en openstellen van het kasteel en de collectie. Dat doen we met zorg. Maar we gaan verder: het Muiderslot is een levendig museum waar geschiedenis, cultuur, natuur en mensen samenkomen. Naast kunst- en gebruiksobjecten beschouwen we ook ons groene erfgoed – de kasteeltuinen met de vergeten groenten, bloemen en planten – als integraal onderdeel van de collectie. We zijn blijvend in beweging en zoeken steeds naar manieren om de collectie beter zichtbaar te maken en deze te verbreden met kennis en verhalen. Om zo de wisselwerking met publiek te versterken. We willen hen uitdagen, inspireren en verbinden.

Kasteel, collectie, tuinen en omliggend water worden als een samenhangend geheel gepresenteerd. Deze verbinden we om samen het verhaal vanuit verschillende invalshoeken van deze bijzondere plek te vertellen. In 2021-2024 hebben we stappen gezet door de collectie en het groene erfgoed (digitaal) toegankelijk te maken en te verrijken met verhalen. In de beleidsperiode 2025-2028 bouwen we dit uit. Speerpunten zijn zichtbaarheid en vindbaarheid van de collectie vergroten. We streven naar toegankelijkheid, verdieping, verduurzaming en maatschappelijke impact, passend bij ons [Activiteitenplan 2025-2028](#).

HOE DOEN WE DAT?

We maken kennis en verhalen rond de collectie digitaal toegankelijk, samen met input van samenwerkingspartners, kenners en liefhebbers. Op laagdrempelige en begrijpelijke wijze laten we zoveel mogelijk mensen kennismaken met het kasteel en de collectie. We doen er alles aan om juist ook de mensen die niet zo snel naar een museum gaan of drempels ervaren te bereiken en te betrekken bij deze bijzondere plek en haar collectie. Het Muiderslot is een ontmoetingsplek en biedt inspiratie en plezier via activiteiten, (collectie)presentaties en educatie. Bezoekers bieden we andere perspectieven, we stimuleren dialoog en kritische reflectie.

Dit collectieplan is bedoeld voor zowel in- als extern gebruik en dient als leidraad voor de beleidsperiode 2025-2028.

Namens het team van het Muiderslot,
Annemarie den Dekker
directeur Rijksmuseum Muiderslot

1. ALGEMEEN

Uitdagen, inspireren en verbinden.

1. ALGEMEEN

STEVIG UITBOUWEN

Als organisatie blijven we graag in beweging en kijken we om ons heen: hoe kunnen wij onze collectie dienstbaar maken aan de samenleving? In de beleidsperiode 2021-2024 hebben we ingezet op de ensemble waarde en toegankelijkheid van de collectie. Zowel de materiële collectie als het groene erfgoed zijn (digitaal) beschikbaar gemaakt, aangevuld met verdiepende verhalen. In de beleidsperiode 2025-2028 gaan we deze koers verder aanjagen, verstevigen en uitbouwen. Dit doen we met oog voor toegankelijkheid en verdieping, maar ook voor verduurzaming en onze (sociaal) maatschappelijke betekenis. Centraal staat het vergroten van de kwalitatieve impact van het museum.

MISSIE

Het Muiderslot is het oudste en best bewaarde kasteel van Nederland. Het is een magische plek aan het water midden in het groen waar bezoekers kunnen ontdekken, genieten en beleven. We bieden een unieke combinatie van geschiedenis, natuur en activiteit.

VISIE

Het Muiderslot is het stoerste rijksmuseum van Nederland. Op een eigen wijze, met een open blik en vanuit verschillende perspectieven, verbinden we een breed en divers publiek met kasteel, collectie en de natuurlijke omgeving. We staan open voor (onverwachte) ontmoetingen, samenwerkingen en invalshoeken en creëren ruimte voor experiment en vernieuwing.

PROFIEL

Stoer en eigenwijs staat het Muiderslot al sinds 1285 stevig in het landschap. Als het best bewaarde kasteel van Nederland combineert het cultuur, kunst en natuur op een manier die je nergens anders vindt. Dit laagdrempelige rijksmuseum biedt de ultieme ontsnapping aan de dagelijkse hectiek. De historische architectuur, de schitterende tuinen en het omliggende water maken direct indruk. Maar het Muiderslot is meer dan alleen een mooi plaatje; het is een plek waar verleden en heden elkaar ontmoeten. Eigenwijs in aanpak en verrassend in programmering.

Samen met de museumdocent goed kijken wat er op het schilderij te zien is, 2023.

KERNWAARDEN EN PIJLERS

Alles wat we doen, doen we vanuit onze kernwaarden en pijlers. Onze kernwaarden geven richting aan onze werkwijze. Onze pijlers vertalen de verschillende elementen van het ensemble Muiderslot en laten zien wat we in huis hebben.

KERNWAARDE: STOER

Het Muiderslot is het stoerste rijksmuseum van Nederland. Het trotseert al meer dan 700 jaar weer, wind, oorlog en vrede. Stoer gaat ook over de mensen die hier werken, met wie we samenwerken en de keuzes die we maken. Het staat voor kracht én moed om je kwetsbaar op te stellen.

KERNWAARDE: EIGENWIJS

Eigenwijs zit in het DNA van het Muiderslot. Puur, eerlijk en altijd op onze eigen manier. We omarmen onze eigenheid, maar geven ook ruimte aan anderen om dat te doen. Iedereen draagt op zijn eigen wijze bij aan het verhaal.

KERNWAARDE: OPEN

Open verwijst naar de openheid van het landschap en het Muiderslot staat open voor iedereen. We verwelkomen bezoekers, ongeacht achtergrond of beperking en geven ruimte aan diverse culturen, verhalen en perspectieven. Dat maakt het Muiderslot rijker en veelzijdiger.

KERNWAARDE: DOEN

We zijn doeners. We pakken aan, benutten kansen en blijven in beweging. We staan open voor nieuwe ideeën, altijd met oog voor elkaar en de mensen om ons heen. Samen leren en groeien we, met zorg voor de omgeving.

PIJLER: KASTEEL

Het kasteel is ons topstuk. Met de torens, slotkeuken, ridderzaal en collectie biedt het een blik op zeven eeuwen geschiedenis. De sfeer en verhalen maken het kasteel het kloppend hart van ons erfgoed.

PIJLER: GROEN

De historische tuinen, aangelegd door P.C. Hooft in de 17de eeuw, zijn ons groene erfgoed. Hier kunnen bezoekers vergeten groenten, kruiden en bloemen ontdekken en zien hoe duurzaamheid en biodiversiteit samenhangen met de geschiedenis van het Muiderslot.

PIJLER: WATER

Het Muiderslot, de oudste waterburcht van Nederland, staat strategisch op het kruispunt van de voormalige Zuiderzee en de Vecht. Water speelde een cruciale rol in handel en verdediging. De vestingwal is onderdeel van de Hollandse Waterlinie en UNESCO-werelderfgoed. Water nodigt bezoekers uit om na te denken over hedendaagse kwesties zoals klimaatverandering en waterbeheer.

PIJLER: PODIUM

Het Muiderslot is het oudste nog in gebruik zijnde podium van Nederland. Al sinds de 17e eeuw vinden optredens plaats van dichters, schrijvers en muzikanten. Deze podiumtraditie leeft voort en we bieden een plek voor talentontwikkeling.

ONZE BEZOEKERS

Het Muiderslot is een ontmoetingsplek waar verschillende soorten mensen bij elkaar komen om te beleven, maar ook om even te ontsnappen (Joy Of Missing Out) en te reflecteren. Iedere bezoeker willen we uitdagen, inspireren en verbinding laten opzoeken.

- Jonge ontdekkers en gezinnen
- Kunst- en cultuurliefhebbers, samen of solo
- Toeristen en dagjesmensen
- Scholieren en studenten
- Speciale doelgroepen

RUIMTE VOOR IEDEREEN

Samen met (lokale) sociaal-maatschappelijke partners maken we het Muiderslot toegankelijk voor iedereen. We verlagen barrières en zorgen dat ook groepen die minder vaak een museum bezoeken zich welkom voelen. Inclusie staat centraal, met programma's en initiatieven die onze poorten openen voor een breed en divers publiek.

A photograph of two young girls standing in a garden, looking at an informational board. The girl on the left is wearing a white sweater and a yellow tool belt, and the girl on the right is wearing a pink sweater. They are surrounded by green plants and trees. The image is framed by a large yellow semi-circle and a diagonal yellow line.

2. COLLECTIE

Gevoed door geschiedenis, kijkend naar vandaag.

2. COLLECTIE

ONS PRONKSTUK

Het gebouw noemen we liefkozend ons topstuk, object nummer 1. Het is dan ook hét pronkstuk waar alles om draait. Maar het beeld van een leeg kasteel omringd met een hoopje aarde, laat al snel het belang zien van de collectie die het Muiderslot beheerd, presenteert en bewaard. Dit doen we gevoed vanuit de geschiedenis en kijkend naar de behoeftes van vandaag.

HERKOMSTGESCHIEDENIS

De collectie van het Muiderslot is overzichtelijk in omvang, maar heeft een rijke herkomstgeschiedenis. Wanneer het kasteel in 1878 wordt benoemd tot rijksmuseum, is het al (mondjesmaat) toegankelijk voor het publiek en toont het “enig oud ameublement en enkele oude schilderijen”. In de jaren die volgen wordt de collectie – bestaande uit aankopen, schenkingen en bruiklenen – steeds weer overwogen en bijgeschaafd; een goede reflectie van de tijd en trends waarin het museum zich ontwikkelt. Zo verandert het kasteelinterieur van een romantische restauratie (19e eeuw) naar een ‘waarheidsgetrouwe’ impressie (20e eeuw). Anno 21e eeuw staat de beleving juist weer centraal. Wat zegt deze verzameling over vroeger, maar ook over het nu en de toekomst? Alhoewel de collectie altijd in beweging is, blijft het doel hetzelfde: bezoekers kennis laten maken met bijzondere mensen en verhalen die iets zeggen over hoe we onszelf hebben gevormd.

De tuinen van het Muiderslot zijn aangelegd voor de sier, maar ook om uit te eten. De beukenloofgang (berceau) verdeelt de tuin in een Warmoeshof met (vergeten) groenten en in een Kruidhof met keukenkruiden, geneeskrachtige kruiden en verf- en sierkruiden. Met de opbrengst uit de tuinen zijn eeuwenlang in het kasteel de heerlijkste maaltijden bereid, zijn medicijnen bereid en is textiel op natuurlijke wijze geverfd. En nog steeds leveren de tuinen elk jaar een rijke oogst op: (vergeten) groenten, vruchten, kruiden, planten en (eetbare) bloemen. De tuinen zijn onlosmakelijk met de geschiedenis van het kasteel, haar collectie en de leefwijze van bewoners verbonden. Dit groen erfgoed wordt bewaard en in stand gehouden ten behoeve van volgende generaties. De samenhang met de bebouwing (het Muiderslot zelf) en de omgeving (groen, water en dijken) is uniek. Het Muiderslot vormt – als oudste waterburcht van Nederland – mét de omliggende tuinen en pruimenboomgaard één geheel dat ons vandaag dag vertelt over de relatie geschiedenis – bouwkunst – natuur en kunst.

Meer weten over de bouw en collectie herkomstgeschiedenis van het Muiderslot?

Zie [Collectiebeleidsplan 2021-2024](#).

Detail: Amarylles kroont Mirtillo met bloemenkrans, Jacob van Loo, 1634-1670, collectie Rijksmuseum Muiderslot.

1285

Floris de Vijfde, Graaf van Holland, geeft opdracht om het Muiderslot te bouwen als verdedigingsburcht.

1296

Floris de Vijfde wordt gevangen genomen en vermoord. Het Muiderslot wordt gesloopt.

1370

Het Muiderslot wordt herbouwd en uitgebreid in opdracht van Albrecht van Beieren, dan graaf van Holland.

1477

Het stadsbestuur van Amsterdam neemt het beheer van het Muiderslot over. Het Slot wordt het kasteel van Amsterdam.

1576

De vesting rondom het Muiderslot wordt versterkt met bastions en aarden wallen.

1609

P.C. Hooft komt in het Muiderslot te wonen als ambtenaar. Hij verbouwd het kasteel naar 17e eeuws woongemak, inclusief kasteeltuinen en boomgaard.

1647

P.C. Hooft komt te overlijden. Na zijn dood blijft het Muiderslot een ambtswoning. In de 18e eeuw wordt het kasteel kleinschalig verbouwd naar de smaak van de tijd.

1795

Lodewijk Napoleon neemt de macht in de Nederlanden over. Franse soldaten nemen hun intrek in het Muiderslot en veranderen het in een kazerne. Ze gebruiken de kelders als opslag voor wapens en munitie.

1810

Het Ministerie van Oorlog neemt het Muiderslot over en gebruikt deze als gevangenis en munitiedepot.

1823

Het Muiderslot is helemaal vervallen. Het Ministerie van Oorlog adviseert om het kasteel te slopen.

1825

Het Muiderslot wordt officieel aangeboden als 'te koop voor sloop'. Voor 1 gulden kun je het kasteel afbreken.

1828

De verkoop en sloop van het Muiderslot gaan niet door. Het kasteel wordt overgedragen aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Een aparte commissie adviseert om van het Muiderslot een museum te maken.

1875

Het Muiderslot wordt opengesteld voor het publiek. In sommige ruimtes worden "enig oud ameublement en enkele oude schilderijen" ter aankleding neergezet.

1876

Er komt een beleidsplan voor de toekomst van het Muiderslot. Hierin staat dat het kasteel een nationale gedenkplaats moet worden, met nadruk op de belangrijkste bewoners: Floris de Vijfde en P.C. Hooft.

1878

Het Muiderslot wordt officieel benoemd tot rijksmuseum.

1880

De P.C. Hooftcommissie bereidt zich voor op de viering van P.C. Hooft's 300e geboortedag. De commissie wilt het Muiderslot inrichten als 'duurzaam monument voor de Muiderkring'.

1881

Naar aanleiding van de viering van de 300e geboortedag van P.C. Hooft ontstaan er verschillende kunstenaars-initiatieven. Dit leidt tot de eerste zogenaamde Muiderkring-schilderijen voor de collectie van het Muiderslot.

1882

Stichting De Commissie van 1882 voor de inwendige restauratie van het Muiderslot (De Commissie) wordt opgericht. De Commissie bereidt de inrichting van het kasteel voor en voert deze ook uit.

1895

Start van de eerste grote restauratie van het Muiderslot, onder leiding van Pierre Cuypers. Het interieur wordt omgevormd tot een gedenkteken van P.C. Hooft. De Commissie streeft naar een authentiek, museaal gevormd historisch interieur.

1900

De collectie van het Muiderslot wordt aangevuld met meubels en een vijftigtal schilderijen. Na een aantal bruiklenen en aankopen van De Commissie is de basis gelegd voor het museaal gevormde interieur.

1913

Op 28 juni 1913 opent de eerste grote tentoonstelling in het Muiderslot, ter ere van het 100-jarige bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden.

1933

Het Muiderslot krijgt een omvangrijk legaat van de erven Hooft. Het legaat omvat 71 objecten, waaronder een reeks 18e eeuwse preciosa van de Amsterdamse burgemeester Hendrick Daniëlsz. Hooft (1716-1794).

1947

Het interieur en de inrichting van het Muiderslot wordt verfijnd in opmaak naar de 300e sterfdag van P.C. Hooft. Initiatiefnemer, Ton Koot (Secretaris Rijksmuseum Amsterdam) brengt een herziening aan in de inrichting en restauratie van Cuypers. Meubels worden vervangen, schilderijen verhangen.

1955

Start tweede grote restauratie onder leiding van Ton Koot. Het Muiderslot veranderd in een representatieve buitenlocatie van Rijksmuseum Amsterdam. Naast verschillende schenkingen en bruiklenen, wordt door het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen jaarlijks een aankoopkrediet verstrekt.

1972

Het beheer van het Muiderslot wordt formeel ondergebracht bij de Rijksdienst Kastelenbeheer in Den Haag. Ook worden drie hedendaagse buitenbeelden aangekocht voor de tuinen.

1984

De kasteeltuinen worden kritisch onder de loep genomen. De Kruidhof wordt gereconstrueerd tot een Hollands Renaissance sier- en nutstuin met authentieke, vroeg 17e eeuwse cultuurgewassen.

1994

De Rijksdienst Kastelenbeheer wordt opgeheven. Per 1 juli 1995 verzelfstandigd het Muiderslot onder Stichting Rijksmuseum Muiderslot. De collectie wordt door de Rijksoverheid permanent in bruikleen afgestaan aan de Stichting.

1996

Het Muiderslot krijgt de status 'erkend museum' en wordt opgenomen in het Museumregister. De collectie wordt verder uitgebreid met aankopen, schenkingen en bruiklenen.

1999

Begin van de laatste grote restauratie, waarin de vesting en de groentetuin worden aangepakt.

2014

Het Muiderslot krijgt een omvangrijk bruikleen van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed toegewezen. Deze objecten worden later in hetzelfde jaar als eigendom overgedragen aan de Stichting.

2016

De collectie wordt verder uitgebreid. De Stichting verworft onder meer twee 17e eeuwse schilderijen van het Muiderslot.

2020

Het groene erfgoed wordt officieel bestempeld als collectie en ook als zodanig behandeld en geregistreerd.

2024

De eerste voorbereidingen worden in gang gezet voor het aanpassen van de museale route en bezoekersbeleving. De horecagelegenheid in het kasteel verhuist naar buiten, de kassa komt in het Poortgebouw en er wordt gewerkt aan het realiseren van een Kasteelatelier.

Samen met de tuinconservator historische planten ontdekken, Tessa Wiegerinck, 2020.

SAMENSTELLING COLLECTIE

De collectie van het Muiderslot bestaat uit twee onderdelen: de materiële collectie en de groene collectie. De collecties staan met elkaar in verbinding. Ze vertellen over hoe er vroeger geleefd, gefeest en gegeten werd op het kasteel. Maar ze vertellen ook iets over nu. Denk aan de noodzaak om de biodiversiteit op het terrein te vergroten, zodat de historische planten ook in de toekomst kunnen blijven bloeien. Of hoe er vroeger spaarzaam werd omgegaan met objecten, zodat we inspiratie kunnen opdoen om zelf aan de slag te gaan met verduurzamen.

De kasteeltuinen zijn én historisch én – sinds 2020 – een levend deel van de collectie. Ze laten de relatie zien tussen mens en de natuur door de eeuwen heen. Dit groene erfgoed wordt verder gedocumenteerd, geregistreerd en ontsloten voor publiek.

COLLECTIEREGISTRATIE

In 2021-2024 is er hard gewerkt om de materiële en groene collectie op hetzelfde niveau te beheren en registreren. Hierin is het belangrijk dat er rekening wordt gehouden met de unieke verschillen en uitdagingen van beide collecties. Daarom kiezen we ervoor om de collecties in een eigen systeem onder te brengen. Vanaf 2001 wordt de materiële collectie bijgehouden in het collectiemanagement softwaresysteem Adlib. In 2024 is, vanwege het uitfasen van het Adlib systeem, gekozen om de overstap te maken naar Axiell Collections. De groene collectie werd eerst ondergebracht in de botanische collectiemanagement softwaresysteem IrisBG. Omdat dit systeem meer gericht is op wetenschappelijk onderzoek, is in 2023 de overstap gemaakt naar Hortis.

MATERIËLE COLLECTIE

De materiële collectie is opgedeeld in M-, B-, en C-nummers. Deze nummers corresponderen met het eigenaarschap van de objecten. M-nummers zijn objecten in bezit van de Nederlandse Staat en Stichting Rijksmuseum Muiderslot. De objecten waarvan de Nederlandse Staat eigenaar is, worden vanaf de verzelfstandiging van rijksmusea in 1994 beheerd door Stichting Rijksmuseum Muiderslot. B-nummers zijn objecten die in bezit zijn van partnerorganisaties, waaronder Rijksmuseum Amsterdam. Objecten met een B-nummer maken als bruikleen onderdeel uit van de collectie. Als laatst zijn nog de C-nummers. Objecten met een C-nummer behoren tot de collectie van Stichting de Commissie voor de inwendige restauratie van het Muiderslot (De Commissie). Deze objecten kunnen gezien worden als langdurige bruiklenen in het beheer van Stichting Rijksmuseum Muiderslot. Daarnaast is de gehele collectie opgedeeld in 5 deelcollecties en een educatieve gebruikscollectie. Een 7e – niet materiële – collectie, het groene erfgoed, is hier in 2021 aan toegevoegd. In tabel 1 is een volledig overzicht te zien van de samenstelling van de materiële collectie.

GROENE COLLECTIE

Het registreren en bijhouden van een groene collectie is anders dan het registreren en bijhouden van een materiële collectie. Er moet onder meer rekening worden gehouden met de verschillende levensfasen van het plantmateriaal. Onder plantmateriaal verstaan we zowel de (bloeiende) bomen en planten als de zaden (zowel geplant in de grond als aanwezig in het zadenzakje). Wanneer een plant is uitgebloeid (of niet omhoog is gekomen na het zaaien), wordt deze niet meer gezien als plantmateriaal en ‘gearchiveerd’ in de registratie. Ieder plantmateriaal krijgt een eigen accessie nummer. Dit nummer verandert op basis van de locatie of levensfase waarin het plantmateriaal zich bevindt (dat wil zeggen: een zakje zaad krijgt een accessie nummer, een zaad uit het zakje wordt geplant en krijgt hierdoor een ander nummer). Alhoewel het bijhouden van deze accessies veel inzicht geeft in de samenstelling van de huidige collectie, is ervoor gekozen om te kijken naar de bedreigde soorten die zich momenteel in de collectie bevinden, gebaseerd op de Rode Lijst van de *International Union for Conservation of Nature* (IUCN). De Rode Lijst geeft inzicht in de status van het plantmateriaal. In tabel 2 is een overzicht te zien van het plantmateriaal, op basis van de Rode Lijst (let op: dit is geen representatie van al het plantmateriaal dat aanwezig is).

VERWERVING & AFSTOTING

Voor de materiële collectie en de groene collectie wordt een apart verwerving- en afstotingsbeleid gehanteerd. Echter, voor beide collecties is het belangrijk dat eventuele verwervingen of afstotingen de relatie tussen het kasteel en/of de omgeving moet versterken. Uitgangspunten voor het presentatie- en verzamelbeleid van de materiële collectie zijn vooral gesteld in het kader van collectiemobiliteit en het zoeken naar samenwerkingsverbanden. Voordat we de verwerving van een object overwegen, zoeken we altijd eerst naar potentiële bruiklenen. Wanneer er toch sprake is van een aankoop, schenking, legaat of overdracht, wordt vooraf uitvoerig (herkomst)onderzoek gedaan volgens het zorgvuldigheidsprincipe van de Ethische code. Hetzelfde geldt voor het afstoten van objecten, waarbij de Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO) wordt gevolgd. Uitgangspunten voor het presentatie- en verzamelbeleid van de groene collectie gaan vooral uit van de mogelijkheden op het terrein, de groei-geschiedenis (wat doet het wel of niet goed) en de historische accuraatheid.

COLLECTIEBEHEER: ENERGIEBESPARING & DUURZAAMHEID

Een middeleeuws kasteel is niet gebouwd als museum. Het is dan ook een uitdaging om het gebouw perfect te klimatiseren. De vraag is echter: moeten we dat wel willen? We zetten ons in voor duurzaam collectiebeheer. In plaats van het streven naar het perfecte museumklimaat, werken we steeds meer mét het gebouw. We kijken hoe we binnen de kaders van het kasteel het beste onze materiële collectie kunnen tentoonstellen. Met behulp van compartimentering beoordelen we welke delen van het gebouw we kunnen optimaliseren en verbeteren. Regelmatig worden conditiechecks uitgevoerd om de toestand van de collectie te controleren. Bij plekken waar de uitdaging te groot blijkt te zijn, kiezen we voor het herplaatsen of verwijderen van objecten. Hiermee streven we naar het behouden van een balans tussen ingrijpen en meebewegen.

DEELCOLLECTIES	M	B	C	TOTAAL
Documenten	437	0	237	674
Huishoudelijke artikelen	202	28	47	277
Interieurinrichting	254	25	70	349
Schilderijen & beeldhouwwerken	56	33	13	102
Wapens & wapenonderdelen	31	47	13	91
TOTAAL	980	133	380	1.493

Tabel 1: overzicht materiële collectie (ijkpunt december 2024).

	TOTAAL
Ernstig bedreigd	1
Bijna bedreigd	4
Bedreigd	69
Niet van toepassing	275
Niet ingevuld	404
TOTAAL	753

Tabel 2: overzicht groene collectie (ijkpunt december 2024).

PREVENTIEVE CONSERVERING

Als museum zijn we verantwoordelijk voor het creëren en handhaven van een veilige omgeving voor de onder ons zorg vallende collecties. Preventieve conservering is hierbij ons belangrijkste uitgangspunt. Dit passen we op verschillende niveaus toe.

PREVENTIEVE CONSERVERING: GEBOUW

We werken met een gebouwbeheersysteem (GBS), gericht op het beheren van het binnenklimaat. Het GBS-systeem verbetert het binnenklimaat met behulp van een ventilatiebeleid dat uitgaat van de prestaties van het gebouw. Deze aansturing is gebaseerd op continue metingen en het vergelijken van parameters voor de relatieve luchtvochtigheid, temperatuur en luchtkwaliteit. Daarnaast is op de beletage vloerverwarming aanwezig. De watertemperatuurregeling van de vloerverwarming is gebaseerd op de temperatuur in de Ridderzaal. Tevens zijn in sommige ruimtes ontvochtigers en bevochtigers geplaatst om seizoens-schommelingen op te vangen. Om schadelijke UV-straling te reduceren hanteren we het 'luikenbeleid': de bovenste luiken zijn altijd dicht. Afhankelijk van de weersomstandigheden worden extra luiken en rolgordijnen gesloten. In de museumzalen zijn bewakingscamera's aanwezig en tijdens het weekend en vakanties is er fysieke bewaking aanwezig.

PREVENTIEVE CONSERVERING: MATERIËLE COLLECTIE

Regelmatig controleren we de conditie van de materiële collectie. Passend bij het materiaal waarvan een object is gemaakt worden zonodig maatregelen en behandelingen ingepland. Hierin worden we bijgestaan door externe adviseurs en experts (denk hierbij aan Helicon Conservation Support en gespecialiseerde restauratoren). Vrijwel alle schilderijen op paneel, en het merendeel van de schilderijen op doek, hebben een eigen klimaatitrine en zijn voorzien van MiroGard Tru Vue veiligheidsglas. Hierdoor kunnen de schilderijen eventuele seizoens-schommelingen opvangen en worden UV-stralen voor 99% tegengehouden. Daarnaast worden onze interne collectiemedewerkers ondersteund door collectievrijwilligers. De collectievrijwilligers maken twee keer per week de museumzalen schoon en bieden extra ondersteuning bij het monitoren en schoonmaken van de collectie. Er is een collectiehulpverlening (CHV) plan en kit aanwezig in de museumzalen, zodat er snel geanticipeerd kan worden wanneer er toch iets misgaat.

PREVENTIEVE CONSERVERING: GROENE COLLECTIE

Er zijn (nog) geen vaste maatregelen waaraan beheerders van een groene collectie moeten voldoen. Echter vinden wij het belangrijk dat onze groene collectie goed wordt verzorgd en toekomstbestendig is. Daarom werken we naast de interne collectiemedewerkers en tuinvrijwilligers samen met Erfgoedhovenier Hoefakker. Hoefakker ondersteunt ons onder meer in het onderhouden van de beukenloofgang (berceau), het bastion en de Taxus kegels. Daarnaast voeren ze voorkomende werkzaamheden uit, zoals het snoeien van de beukenhaag, maaiwerk en onderhoud aan verhardingen en borders.

3. FOCUS 2025-2028

Op eigen wijze en toekomstgericht.

3. FOCUS 2025-2028

VOORTBOUWEN

Aanjagen, verstevigen en uitbouwen. Onze focus blijft in 2025-2028 gericht op het behouden en ontsluiten van de collectie voor de toekomst. We bouwen voort op wat we hebben bereikt in de periode 2021-2024, en zetten in op verdieping, verbreding en het contextualiseren van de bestaande collectie. Ook energiebesparend en duurzaam collectiebeheer staat hoog op de agenda. Dit zijn onze prioriteiten in 2025-2028 op het gebied van collectiebeleid waarbij duurzaamheid een rode draad is.

COLLECTIE UITGELICHT: HERINRICHTING VASTE PRESENTATIE

De twee hoofdroutes in het kasteel worden tussen 2025-2028 vernieuwd. In de Torenroute ligt de nadruk op de architectuur en verdediging, ondersteund door interactieve elementen. In de huidige Ridderroute krijgt de collectie een prominentere plaats en worden meerstemmige verhaallijnen toegevoegd. Deze herinrichting vergroot de toegankelijkheid tot de collectie voor een breed publiek.

DIGITALISERING & COLLECTIEPROJECTEN

Digitalisering speelt een belangrijke rol in het toegankelijk maken van onze collectie en verhalen. Via onze vernieuwde digitale infrastructuur kunnen bezoekers zich verdiepen in de geschiedenis van het Muiderslot. We investeren in digitale middelen zoals podcasts, video's en interactieve platforms, zodat gebruikers objecten kunnen ontdekken op hun eigen tempo, zowel fysiek als online. Art of Connecting en Collectie(ver)kenners zijn innovatieve projecten die onze collectie op vernieuwende wijze digitaal ontsluiten. Samenwerkingen met young professionals en het gebruik van technologie bieden een nieuwe kijk op ons erfgoed. Deze projecten nodigen uit om creatief te verkennen, zowel online als fysiek in het kasteel. Onze digitaliseringsinspanningen richten zich ook op duurzaamheid door het veilig bewaren van data en het regelmatig updaten van software om de collectie voor toekomstige generaties toegankelijk te houden.

VERRIJKING VAN VERHALEN

Naast fysieke objecten speelt de verzameling van verhalen een steeds belangrijkere rol. Verhalen geven inzicht in verschillende perspectieven op de geschiedenis en verrijken het besef van een meerstemmige geschiedenis. Deze verhalen worden digitaal ontsloten en gekoppeld aan de collectie en het groene erfgoed, waardoor bezoekers op een interactieve manier worden betrokken bij het Muiderslot. Met alle digitale initiatieven blijven we de collectie en verhalen van het Muiderslot op eigentijdse en toekomstgerichte wijze presenteren en vergroten we onze rol als toegankelijk en innovatief museum.

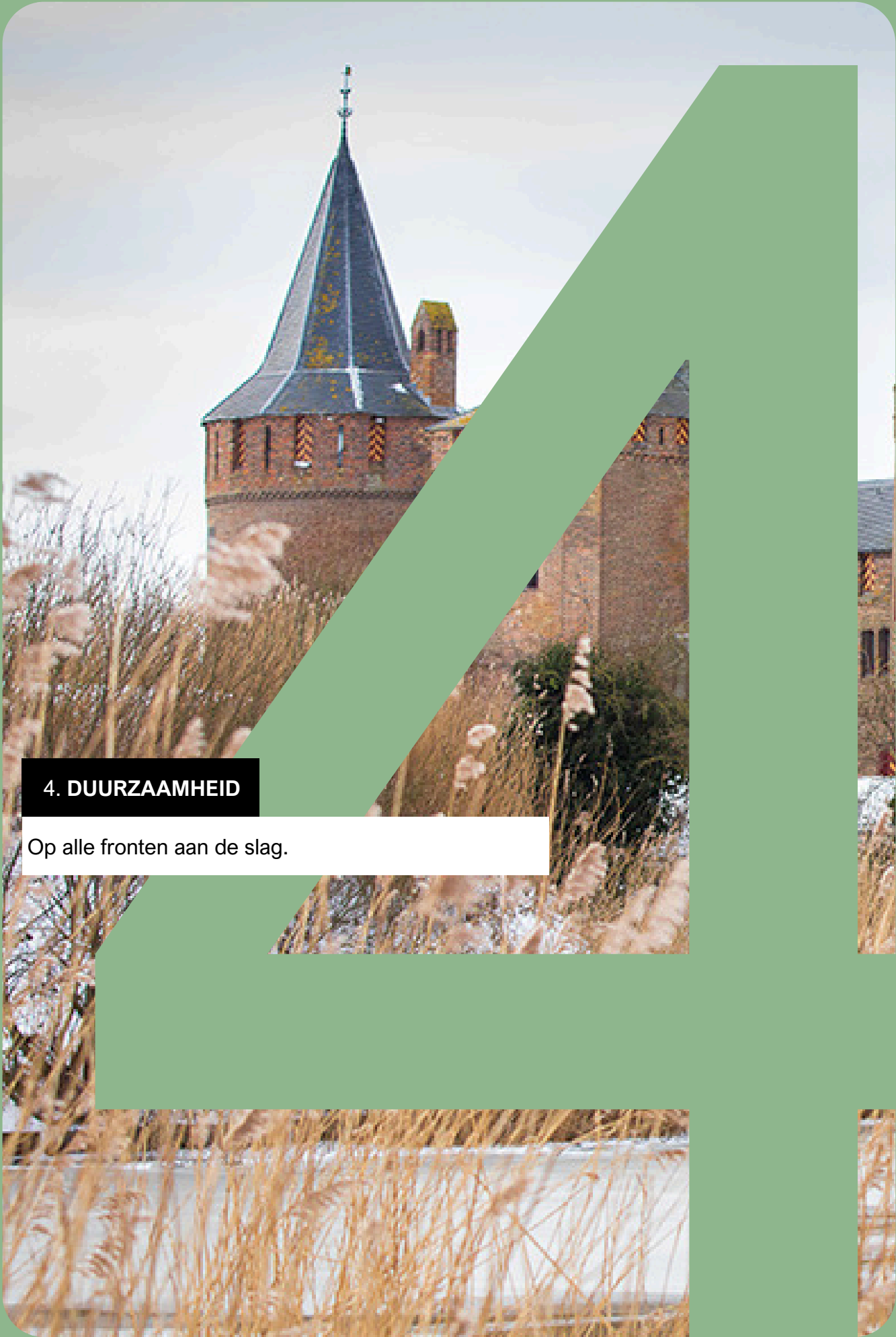
Detail: De welvoorziene keuken, kopie naar Joachim Beuckelaer, 1569, collectie Rijksmuseum Muiderslot (langdurig bruikleen Rijksmuseum Amsterdam).

SAMENWERKEN AAN COLLECTIE

Het Muiderslot werkt samen met partners zoals Musea Gooi & Vechtstreek en Netwerk Zuiderzeecollectie om onze collectie breder toegankelijk te maken. Samen presenteren we de collecties online en organiseren we in 2025 met andere musea in de regio een Erfgoedfestival. Onze collectie, aangevuld met bruiklenen van andere musea en Stichting De Commissie, is nauw verbonden met de geschiedenis van het kasteel en wordt zowel fysiek als digitaal ontsloten. Dankzij het programma Collectie(ver)kenners worden deze schatten toegankelijker voor een breder publiek. Dit gebeurt met experts van binnen en buiten het Muiderslot, waaronder universiteiten en academies en het Waterschap om onze kennis te verrijken en te delen met toekomstige generaties.

CO-CREATORS

Als culturele instelling werken we samen met diverse groepen en individuen die ons adviseren, zich mede-eigenaar voelen en als co-creators functioneren. We betrekken (amateur)deskundigen, liefhebbers en geïnteresseerden met uiteenlopende achtergronden en kennis om onze collectie beter te ontsluiten. In deze samenwerkingen worden verschillen erkend, gewaardeerd en benut, en verbinden we expertise en kennis om informatie op vernieuwende manieren te presenteren.

4. DUURZAAMHEID

Op alle fronten aan de slag.

4. DUURZAAMHEID

ENERGIEBESPARING

We zetten ons in voor duurzaam collectiebeheer. Duurzaamheid in erfgoedbeheer vraagt om een efficiënte inzet van kennis, ervaring, creativiteit, ruimte, technische voorzieningen en middelen. Daarbij verdient energieverbruik extra aandacht, vooral bij de klimaatinstallaties in het Muiderslot. Door de maatschappelijke focus op milieu en het terugdringen van traditionele energiebronnen ontstaan nieuwe inzichten over normeringen voor temperatuur, luchtvochtigheid, luchtcirculatie en filtering in musea. Samen met partners zorgen we ervoor dat het kasteel en de collectie op een slimme manier behouden blijven, met innovatieve oplossingen voor conservering en restauratie. Het beheren van het klimaat in het kasteel blijft uitdagend. We streven naar een balans tussen ingrijpen en het benutten van de natuurlijke werking van het gebouw, met milieubewuste en kostenbesparende oplossingen. Zo onderzoeken we de compartimentering van museumzalen om de klimaatomstandigheden per ruimte beter te beheren.

DUURZAME BORGING VAN KENNIS

Samenwerkingen rond collectieprojecten zien we niet als vaste plannen, maar als een continue beweging op het gebied van kennisdeling. Dit houdt in dat kennis niet alleen wordt onderzocht en geregistreerd, maar ook direct wordt vertaald naar publiek, bijvoorbeeld via educatieve programma's. Een duurzame aanpak verbindt nieuwe ideeën aan bestaande expertise, door ervaren medewerkers en vrijwilligers te koppelen aan jonge professionals. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen conservator Henk Boers (expert historische tuinen en groen erfgoed) en de tuinvrijwilligers met jonge collega's uit het team Publiek & Educatie. Samen werken zij aan het actueel houden van kennis over groen erfgoed en verbinden dit met thema's zoals duurzaamheid in educatieprogramma's of in het schooltuinenprogramma. Deze aanpak zorgt ervoor dat kennis uit verschillende invalshoeken wordt gedeeld en verder ontwikkeld, wat zowel de ervaren als de jonge professional verrijkt.

DIGITALE DUURZAAMHEID

Digitale duurzaamheid is cruciaal voor het behouden van informatie voor toekomstige generaties. De kwetsbaarheid van digitale bestanden en hun dragers vraagt om bewuste acties om toegang op lange termijn te garanderen. Digitale duurzaamheid omvat alle activiteiten die nodig zijn om digitale gegevens beschikbaar te houden. Het is belangrijk te realiseren dat de kosten voor beheer en behoud van digitaal erfgoed vergelijkbaar zijn met die van fysiek erfgoed.

DUURZAAM TOEKOMSTBESTENDIGE COLLECTIE

Wij werken aan een duurzame collectie. Eentje die niet alleen voor 'professionals' interessant is, maar ook voor een breed geïnteresseerd publiek. Dit doen we door zorg te dragen voor de fysieke collectie, onderzoek te doen en informatie vast te leggen. Daarnaast betrekken we mensen actief bij het leggen van verbanden met actuele thema's in de maatschappij. Op deze manier voegen we nieuwe verhalen vanuit verschillende invalshoeken toe aan de collectie.

Lijstenrestaurator van het Rijksmuseum op locatie aan het werk, 2024.

TOT SLOT

In een wereld die voortdurend verandert, blijft het Muiderslot scherp, nieuwsgierig en flexibel. We willen dat bezoekers de stoere en eigenwijze sfeer van het kasteel ervaren zodra ze binnenstappen. We dagen hen uit, inspireren en verbinden, en creëren een plek waar kunst, natuur, geschiedenis en cultuur op een duurzame manier samenkomen. Met de bereidheid om te leren en te vernieuwen, kijken we vooruit. Samen met bezoekers, medewerkers, vrijwilligers en partners bouwen we aan een inspirerende en inclusieve toekomst.

